

EUROOPA KOHTU OTSUS

23. november 1978*

[...]

*1. Kaupade vaba liikumine – Kaubad – Mõiste – Maksevahendid – Kuld- ja hõbemündid – Liigitamine kapitaliks
(EMÜ asutamislepingu artiklid 30-37)*

*2. Kaupade vaba liikumine – Erandid – Avaliku korraga seotud põhjused – Hõbemündid, mis ei ole enam seaduslik maksevahend – Ekspordikeeld – Seaduslikkus
(EMÜ asutamislepingu artikkel 36)*

[...]

Kohtuasjas 7/78,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Court of Appeal'i (Criminal Division) esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleliolevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Regina

ja

Ernest George Thompson, Brian Albert Johnson ja Colin Alex Norman Woodiwiss,

eelotsust termini "kapital" EMÜ asutamislepingu teise osa III jaotise 4. peatüki tähenduses tõlgendamise kohta,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president H. Kutscher, koja esimeed A. J. Mackenzie Stuart, kohtunikud A. M. Donner, P. Pescatore, M. Sørensen, A. O'Keefe ja G. Bosco,

kohtujurist: H. Mayras,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: inglise.

otsuse

[...]

1. 15. detsembri 1577. aasta määrusega, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 16. jaanuaril 1978, esitas Court of Appeal of England and Wales (Inglismaa ja Walesi Apellatsioonikohus) (Criminal Division) (kriminaalosakond) EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel mitu eelotsuse küsimust EMÜ asutamislepingu artiklite 30–37 ja 67–73 tõlgendamise kohta.

2. Need küsimused kerkisid kriminaalmenetluse raames, mis algatati kolme Briti kodaniku (edaspidi “edasikaebajad”) edasikaebuse alusel, kes olid tunnistanud süüdi Canterbury Crown Court’is selle eest, et nad teadlikult ja pettuslikult eirasid keeldu importida Ühendkuningriiki kuldmünste ja eksportida Ühendkuningriigist enne 1947. aastat münditud hõbedasulamist münste.

Kuldmüntide importimine Ühendkuningriiki on keelatud 1954. aasta Import of Goods (Control) Order’i järgi, mille andis Board of Trade, kasutades volitusi, mis olid talle antud 1939. aasta Import, Export and Customs Powers (Defence) Act’iga.

4. Open General Licence’iga (üldine impordiluba), mille andis Secretary of State for Trade and Industry ja mis kandis 5. juuli 1973. aasta kuupäeva, lubati importida ükskõik missuguseid kaupu mõne erandiga, mis ei hõlmanud kuldmünste, kuid muudatusega nimetatud loas, mille pealkiri oli “Muudatus nr 10”, mis kandis 15. aprilli 1975. aasta kuupäeva ja jõustus 16. aprillil 1975, lisati kuldmündid kaupade hulka, mille import on keelatud, välja arvatud importimine litsentsi alusel, mille annab Board of Trade.

5. 1970. aasta aktiga Export of Goods (Control) Order, mis anti, kasutades nimetatud 1939. aasta Act’iga omistatud volitusi, on keelatud korraga eksportida Ühendkuningriigist üle kümne hõbedasulamist mündi, mis on münditud enne 1947. aastat ja mille vanus ei ületa nende eksportimise kuupäeval sadat aastat, välja arvatud litsentsi alusel.

6. Niisuguste müntide eksport mõnda teise EMÜ liikmesriiki lubati Open General Licence’iga, mille andis Secretary of State ja mis kandis 20. detsembri 1972. aasta kuupäeva ning mis võeti tagasi ja asendati niisuguste müntide osas teise Open General Licence’iga, mis kandis 25. juuni 1973. aasta kuupäeva.

7. See teine Open General Licence võeti tagasi uue Open General Licence’iga, mis kandis 5. juuli 1974. aasta kuupäeva, jõustus 15. juulil 1974 ja mille tulemusena ei kehtinud niisuguste müntide suhtes enam Open General Licence’iga antud luba, nii et alates 15. juulist 1974 võis neid eksportida ainult litsentsi alusel.

8. Edasikaebajad toimetasid Ühendkuningriiki 1975. aasta 24. aprilli ja 30. juuni vahel 3400 Lõuna-Aafrika Krugerrand’i, mis pärinesid Pforzheim’i firmast Agosi Saksamaa Liitvabariigis.

9. Lisaks eksportisid nad 1974. aasta 7. augusti ja 1975. aasta 26. mai vahel sellele samale Saksamaa firmale 40,39 tonni hõbedasulamist münte, mis olid münditud Ühendkuningriigis enne 1947. aastat, s.t kuuepennilisi, šillingeid, floriine ja poolekroonilisi.

10. Asjaomased isikud, kes tunnistati süüdi esimese astme kohtus, esitasid edasikaebuse Court of Appeal'ile (Criminal Division), kus nad väitsid, et Suurbritannia õigusaktid, mis keelavad kõnesoleva impordi ja ekspordi, rikkuvat EMÜ asutamislepingu artikleid 30-34.

11. Artikkel 30 niisugusena, nagu seda on täiendatud ühinemisakti artikliga 42, keelavat hiljemalt 1. jaanuarist 1975 Ühendkuningriigi osas kõik koguseliste impordipiirangutega samaväärse toimega meetmed importimisel teistest liikmesriikidest.

Artikkel 34 niisugusena, nagu seda on täiendatud nimetatud artikliga 42, keelavat hiljemalt 1. jaanuarist 1975 Ühendkuningriigi osas kõik koguseliste ekspordipiirangutega samaväärse toimega meetmed eksportimisel teistesse liikmesriikidesse.

13. Edasikaebajad väitsid ka, et Suurbritannia õigusaktides sisalduvaid ekspordi- ja impordipiiranguid ei saa olla õigustatud avaliku korra seisukohalt EMÜ asutamislepingu artikli 36 alusel.

14. Suurbritannia valitsus väitis seevastu, et imporditud ja eksporditud mündid moodustavat kapitali EMÜ asutamislepingu artiklite 67 ja järgmised tähenduses ning seetõttu ei olewat artiklites 30-34 sätestatud õigusnormid kohaldatavad.

15. Isegi kui kõnesolevaid münte tuleks käsitleda kaubana, mis kuulub EMÜ asutamislepingu artiklite 30 ja järgnevad kohaldamisalasse, oleksid impordi- ja ekspordipiirangud EMÜ asutamislepingu artikli 36 järgi lubatud, sest on õigustatud avaliku korra seisukohalt.

16. Mis puudutab impordipiiranguid, siis olewat keeld importida mõningaid kuldmünte Ühendkuningriiki kehtestatud selleks, et

i) takistada kahjusid maksebilansis ja

ii) takistada spekulatsioonide varadega ja nende kõrvalepanemist.

17. Mis puudutab ekspordipiiranguid, siis keeld eksportida Ühendkuningriigist enne 1947. aastat münditud hõbedasulamist münte, olewat kehtestatud selleks, et:

i) tagada, et ei oleks avalikuks kasutamiseks mõeldud käibivate müntide nappust;

ii) tagada, et igasugune kasu, mis tuleneb mündis oleva metalli väärtuse ükskõik missugusest tõusust, saaks osaks pigem liikmesriigile kui mõnele eraisikule, ning

iii) takistada seda, et Ühendkuningriigi müntide hävitamine toimub väljaspool tema jurisdiktsiooni, sest kui see hävitamine toimuks tema jurisdiktsiooni alla kuuluval territooriumil, oleks see õiguserikkumine.

18. Niisuguses olukorras esitas Court of Appeal järgmised küsimused.

1. Kas järgmisi münte tuleb põhimõtteliselt pidada kapitaliks Rooma lepingu teise osa III jaotise 4. peatüki tähenduses:

a) niisugused kuldmündid nagu Krugerrand'id, mis on valmistatud kolmandas riigis, aga ringlevad vabalt mõne liikmesriigi piires;

b) hõbedasulamist mündid, mis on seaduslik maksevahend mõnes liikmesriigis;

c) mõne liikmesriigi hõbedasulamist mündid, mis on olnud seaduslik maksevahend selles riigis, kuid mis – kuigi ei ole enam seaduslik maksevahend – on müntidena kaitstud selles riigis hävitamise eest?

2.2. Kui vastus eelmisele küsimusele on jaatav, kas nende müntide koguse, nendega kauplemise viisi ja eesmärkide tõttu võib arvata need mündid välja teise osa III jaotise 4. peatükis kasutatud mõistest “kapital”?

3.3. Kas Rooma lepingu teise osa III jaotise 4. peatükki kohaldatakse eespool nimetatud müntide hulgast nende müntide suhtes, mida peetakse kapitaliks, välistades lepingu teise osa I jaotise 2. peatüki kohaldamise?

4. Kas juhul, kui vastused kõikidele eespool toodud küsimustele või vastus mõnele nendest küsimustest on niisugune, et selles kohtuasjas kõnesolevad esemed kuuluvad teise osa I jaotise 2. peatüki kohaldamisalasse, tuleb terminit “avalik kord”, mida on mainitud Rooma lepingu artiklis 36, mõista nii, et liikmesriik võib püüda õigustada:

a) kuldmüntide impordi piiranguid järgmistest põhjustest ühe või mõlemaga:

i) takistada kahjusid maksebilansis,

ii) takistada spekulierimist mittetootlike varadega ja nende kõrvalepanemist,

b) omaenese hõbedasulamist müntide ekspordi piiranguid järgmistest põhjustest ühe või kõikidega:

i) tagada, et ei oleks avalikuks kasutamiseks mõeldud käibivate müntide nappust,

ii) tagada, et igasugune kasu, mis tuleneb müntide oleva metalli väärtuse ükskõik missugusest tõusust, saaks osaks pigem liikmesriigile kui mõnele eraisikule,

iii) takistada seda, et ühendkuningriigi müntide hävitamine toimub väljaspool tema jurisdiktsiooni, sest kui see hävitamine toimuks tema jurisdiktsiooni alla kuuluval territooriumil, oleks õiguserikkumine?

19. Esitatud küsimuste arutamisel selgub, et isegi kui need küsimused on sõnastatud nii, et asetavad rõhu kõnesolevate müntide kapitaliks liigitamisele, tahetakse nendes tegelikult teada, kas need mündid on kaubad, mis kuuluvad EMÜ asutamislepingu artiklite 30-37 kohaldamisalasse, või maksevahendid, mida reguleerivad teised õigusnormid.

20. Neid küsimusi, mida mõistetakse nii, tuleb käsitleda EMÜ asutamislepingu üldise süsteemi raames.

21. Selle süsteemi analüüsimisel selgub, et kaupade vaba liikumist käsitlevaid eeskirju ning täpsemalt artikleid 30 ja järgnevad, mis käsitlevad koguseliste piirangute ja kõikide samaväärse toimega meetmete kaotamist, tuleb vaadelda mitte ainult, võrreldes kapitali ülekandeid käsitlevate spetsiifiliste eeskirjadega, vaid võrreldes EMÜ asutamislepingu kõikide õigusnormidega, mis käsitlevad rahaülekandeid, mis võivad toimida kõige erinevatel eesmärkidel ja mille puhul kapitaliülekanded moodustavad ainult nende ühe erikategooria.

22. Kuigi EMÜ asutamislepingu artiklitel 67-73, mis käsitlevad kapitali liikumise liberaliseerimist, on eriline tähtsus ühe EMÜ asutamislepingu artiklis 3 nimetatud eesmärgi, nimelt kapitali vaba liikumise takistuste kõrvaldamise seisukohast, tuleb artikleid 104-109, mis käsitlevad üldist maksebilanssi ja nii kõiki raha liikumisi, käsitleda nii, et need on põhilised, mis aitavad saavutada kauba-, teenuste- ja kapitalivahetuse liberaliseerimise, mis on ühisturu loomise seisukohast kõige olulisem.

23. Eelkõige artikkel 106 näeb ette, et “iga liikmesriik kohustub lubama võlausaldaja või makse saaja elukohaliikmesriigi valuutas kauba-, teenuste- või kapitalivahetusele vastavad maksed, samuti kapitali ja töötasude ülekanded, kui kaupade, teenuste, kapitali ja isikute liikumine liikmesriikide vahel on käesoleva lepingu alusel vabaks muudetud”.

24. Selle õigusnormi eesmärk on tagada rahaülekanded, mis on vajalikud nii kapitali kui ka kaupade, teenuste ja isikute vabaks liikumiseks.

25. Sellest peab järeldama, et EMÜ asutamislepingu süsteemis ei tule maksevahendeid pidada kaupadeks, mis kuuluvad EMÜ asutamislepingu artiklite 30-37 kohaldamisalasse.

26. Hõbedasulamist münte, mis on mõnes liikmesriigis seaduslik maksevahend, tuleb oma olemuselt pidada maksevahenditeks ning sellest järeldub, et nende ülekanne ei kuulu EMÜ asutamislepingu artiklite 30-37 kohaldamisalasse.

27. Kuigi võib kahelda, kas Krugerrand'e tuleb pidada seaduslikeks maksevahenditeks, võib siiski tõdeda, et nende liikmesriikide rahaturgudel, kes lubavad nendega kaubelda, peetakse neid münte samaväärseks mõne valuutaga.

28. Nende ülekanne tuleb niisiis liigitada rahaülekandeks, mis ei kuulu nimetatud artiklite 30-37 kohaldamisalasse.

29. Lähtudes eelnevatest kaalutlustest, ei ole tarvis arutada küsimust, missugustel tingimustel võib nende kahe kategooria müntide ülekande liigitada kas kapitali liikumiseks või jooksvaks makseks.

30. Esimese küsimuse punkt c käsitleb mõne liikmesriigi hõbedasulamist münte, mis on olnud selles riigis seaduslik maksevahend, kuid mis – kuigi ei ole enam seaduslik maksevahend – on müntidena kaitstud hävitamise eest.

31. Niisuguseid münte ei saa pidada maksevahenditeks eespool toodud tähenduses, nii et need võib liigitada kaupadeks, mille suhtes kehtib EMÜ asutamislepingu artiklites 30-37 sätestatud režiim.

32. Omaenese müntide müntimine ja nende kaitsmine hävitamise eest on liikmesriikide ülesanne.

33. Toimikust selgub, et Ühendkuningriigis on keeld sulatada ja hävitada rahvusliku valuuta münte, isegi kui need ei ole seaduslik maksevahend.

34. Niisuguste müntide ekspordimise keeld selleks, et takistada nende sulatamist ja hävitamist mõnes teises liikmesriigis on õigustatud avaliku korra seisukohalt EMÜ asutamislepingu artikli 36 tähenduses, sest sellega püütakse kaitsta müntimisõigust, mida vaadeldakse traditsiooniliselt nii, et selle puhul on mängus riigi põhihuvid.

Kohtukulud

35. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Itaalia valitsuse, Ühendkuningriigi valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulusid ei hüvitata.

36. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus liikmesriigi kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse riiklik kohus.

EUROOPA KOHUS,

vastates Court of Appeal'i (Criminal Division) 15. detsembri 1977. aasta määrusega esitatud eelotsuse küsimustele, otsustab:

1) EMÜ asutamislepingu artiklid 30–37 ei ole kohaldatavad:

a) hõbedasulamist müntide suhtes, mis on seaduslik maksevahend mõnes liikmesriigis,

b) niisuguste kuldmüntide suhtes nagu Krugerrand'id, mis on valmistatud kolmandas riigis, aga ringlevad vabalt mõne liikmesriigi piires;

2) mõne teise liikmesriigi territooriumil sulatamise või hävitamise takistamiseks vastu võetud keeld ekspordida mõne liikmesriigi hõbedasulamist münte, mis on

olnud selles riigis seaduslik maksevahend, aga enam ei ole, kuid mille sulatamine ja hävitamine on riigi territooriumil keelatud, on põhjendatud avaliku korra seisukohalt EMÜ asutamislepingu artikli 36 seisukohalt.

Kutscher Mackenzie Stuart Donner

Pescatore Sørensen O'Keeffe Bosco

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 23. novembril 1978. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretäri nimel
kohtusekretäri asetäitja

Presidendi nimel
2. koja esimees

J. Pompe

J. Mertens de Wilmars